

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z GEOGRAFII DLA KLASY 5 SZKOŁY PODSTAWOWEJ

Oparte na Programie nauczania geografii w szkole podstawowej – Planeta Nowa autorstwa Ewy Marii Tuz i Barbary Dziedzic (Edycja 2024)

DZIAŁ	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	NA OCENĘ DOPUSZCZAJĄCĄ	NA OCENĘ DOSTATECZNĄ	NA OCENĘ DOBRĄ	NA OCENĘ BARDZO DOBRĄ	NA OCENĘ CELUJĄCĄ
1. Mapa Polski	Uczeń: - Definiuje podstawowe pojęcia kartograficzne (mapa, skala, legenda, rodzaje wysokości). - Wskazuje na mapie główne krainy geograficzne Polski. - Wymienia elementy mapy oraz rodzaje map i ich zastosowanie. - Odczytuje podstawowe informacje z map ogólnogeograficznych, poziomowych, hipsometrycznych i planu miasta.	Uczeń: - Odczytuje i stosuje legendę oraz znaki kartograficzne (punktowe, liniowe, powierzchniowe). - Przekształca i porównuje rodzaje skal oraz odczytuje wysokości bezwzględne i formy terenu z map poziomowych. - Przedstawia sposoby orientowania mapy w terenie oraz różnice między typami map i planem.	Uczeń: - Wyjaśnia zasady powstawania map poziomowych i hipsometrycznych oraz przyczyny stosowania skal. - Wykonuje obliczenia matematyczno-geograficzne na mapie (obliczanie odległości w terenie i wysokości względnych). - Wyjaśnia różnice między głównymi formami ukształtowania terenu (niziny, wyżyny, góry).	Uczeń: - Dobiera odpowiednie mapy tematyczne i cyfrowe do rozwiązywania problemów geograficznych. - Analizuje ukształtowanie powierzchni Polski na podstawie złożonych źródeł kartograficznych. - Oblicza długość skomplikowanych tras na mapie oraz rozpoznaje formy rzeźby terenu na układzie poziomym.	Uczeń: - Posługuje się planem i mapą, odnosząc je bezpośrednio do obserwowanych elementów środowiska. - Samodzielnie projektuje i szczegółowo opisuje trasy wycieczek na podstawie map turystycznych i planów miast.
2. Krajobrazy Polski	Uczeń: - Wskazuje na mapie główne krainy geograficzne oraz pasy rzeźby terenu Polski. - Definiuje pojęcie krajobrazu i wymienia jego podstawowe składniki oraz elementy środowiska. - Lokalizuje na mapie kluczowe krainy geograficzne, rzeki, miasta oraz parki narodowe. - Podaje przykłady roślin, zwierząt i cech charakterystycznych dla poszczególnych krajobrazów.	Uczeń: - Rozróżnia i porównuje krajobraz naturalny z kulturowym. - Opisuje cechy charakterystyczne poszczególnych pasów rzeźby terenu i krain geograficznych. - Wskazuje główne atrakcje turystyczne, formy użytkowania ziemi oraz zasoby naturalne analizowanych regionów.	Uczeń: - Charakteryzuje czynniki kształtujące krajobrazy (działalność lądolodu, procesy krasowe, woda, wiatr). - Opisuje wpływ człowieka na środowisko (przekształcenia terenu, przemysł, rolnictwo, urbanizacja). - Analizuje strefowość i piętrowość roślinności w górach oraz opisuje dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe.	Uczeń: - Porównuje rzeźbę terenu i cechy krajobrazowe w poszczególnych pasach rzeźby na podstawie map i ilustracji. - Wyjaśnia genezę specyficznych form terenu (jeziora przybrzeżne, wąwozy lessowe, formy krasowe, rzeźba wysokogórska). - Analizuje na podstawie źródeł warunki rozwoju rolnictwa, gospodarki i turystyki w poszczególnych regionach.	Uczeń: - Dokonuje oceny ładu, przestrzeni i estetyki krajobrazu najbliższego otoczenia oraz proponuje zmiany w jego zagospodarowaniu. - Wyjaśnia negatywny wpływ turystyki i działalności człowieka na środowisko przyrodnicze oraz przedstawia rozwiązania ochronne. - Przygotowuje kompleksowe projekty i prezentacje dotyczące wybranych krain geograficznych Polski.

DZIAŁ	WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	NA OCENĘ DOPUSZCZAJĄCĄ	NA OCENĘ DOSTATECZNĄ	NA OCENĘ DOBRĄ	NA OCENĘ BARDZO DOBRĄ	NA OCENĘ CELUJĄCĄ
3. Lądy i Oceany	Uczeń: - Wskazuje na globusie i mapie świata główne krainy geograficzne, kontynenty, oceany i podstawowe punkty oraz linie odniesienia. - Wymienia nazwiska głównych odkrywców geograficznych.	Uczeń: - Opisuje położenie kontynentów i oceanów oraz rozróżnia siatkę geograficzną i kartograficzną. - Określa główne kierunki geograficzne na globusie i mapie.	Uczeń: - Wskazuje wielkie formy ukształtowania powierzchni Ziemi i formy morskie. - Przedstawia przebieg i opisuje historyczne wyprawy wielkich odkrywców geograficznych.	Uczeń: - Określa i odczytuje położenie geograficzne punktów, kontynentów i oceanów na kuli ziemskiej. - Porównuje powierzchnię kontynentów i oceanów na podstawie danych statystycznych i wykresów.	Uczeń: - Oblicza skrajne różnice wysokości między najwyższymi i najgłębszymi punktami na Ziemi. - Ocenia i przedstawia historyczne oraz gospodarcze znaczenie wielkich odkryć geograficznych.
4. Krajobrazy świata	Uczeń: - Wskazuje na mapie strefy klimatyczno-krajobrazowe oraz główne krainy geograficzne świata (w tym wielkie łańcuchy górskie i obszary pustynne). - Definiuje pojęcia pogody, klimatu oraz poszczególnych stref krajobrazowych (pustynia, tajga, tundra, wieloletnia zmarzlina itp.). - Wymienia składniki pogody oraz reprezentatywne gatunki roślin i zwierząt dla badanych stref.	Uczeń: - Wyjaśnia różnice między pogodą a klimatem i odczytuje dane z klimatogramów. - Opisuje cechy klimatu, budowę roślinności oraz warunki środowiskowe poszczególnych stref krajobrazowych Ziemi.	Uczeń: - Charakteryzuje i porównuje typy klimatów oraz opisuje piętrowość roślinną w wysokich górach. - Omawia przyczyny zróżnicowania krajobrazowego Ziemi oraz specyfikę rzeźby terenu i sieci wodnej w różnych strefach.	Uczeń: - Wykonuje obliczenia klimatyczne (średnie temperatury, amplitudy, roczne sumy opadów). - Porównuje cechy środowiska przyrodniczego, sposoby gospodarowania, budownictwo i życie mieszkańców w odmiennych strefach krajobrazowych.	Uczeń: - Wyjaśnia i analizuje globalne rozmieszczenie stref krajobrazowych oraz ich odpowiedników w układzie piętrowym w górach. - Ocenia wpływ działalności człowieka na krajobrazy Ziemi oraz analizuje wpływ ekstremalnych warunków klimatycznych na funkcjonowanie społeczeństw.